

WIGGERT KAPTEIN MAAKTE DE UITSPANNING GROOT

Een sergeant-majoor op Oud-Valkeveen

Sergeant-majoor Wiggert Kaptein had de wind er flink onder op Oud-Valkeveen. Het dagblad 'Het nieuws van den dag' beschreef de uitspanning in 1931: "Niemand kan daar doen, waar hij zoo maar pardoos zin in heeft; niet in een flodderend badpak rondhollen, boterhammenpapieren laten opwaaien, in onbepaalde houdingen levensmiddelen verorberen of conversatievoeren.... Een groote speeltuin met de nieuwste vindingen op zweefgebied, en op dat van kindervermaak in de open lucht; een verblijfplaats voor pauwen, kalkoenen en andere hoog strelende vogels; bosschages voor allerlei spelen met een ondiepe zee. Niet te vergeten, de pannekoeken, waardoor Oud-Valkeveen beroemd is. Dat ook oudere bezoekers zich deze lekkernij niet behoeven te laten ontgaan, spreekt vanzelf."

Over de heer Kaptein schreef de krant: "De heer van al deze heerlijkheden heeft in tien jaren zijn bezit successievelijk uitgebreid. Met de gemeente Naarden, het Rijk en dat deel van de Amsterdamse burgerij, dat niet op een nette gelegenheid gesteld is, heeft hij hevigen strijd gevoerd. De heer Kaptein staat thans als onbeperkt heerscher aan zijn strand en in zijn zee, die hij tot aan de ebgrens zijn eigendom mag noemen. Een juridisch en feitelijk unicum in Nederland."

Begin van de uitspanning

Na de opening van station Naarden-Bussum op de spoorlijn Amsterdam-

Amersfoort in 1874 en vooral na de komst van de Gooische Stoomtram in 1882 kwamen er steeds meer dagjesmensen naar het bos, de hei en het strand. Via de halte Valkeveenselaan was het kustgebied tussen Naarden en Huizen heel goed bereikbaar.

Willem van der Lugt, die een oude tuinmanswoning op Oud-Valkeveen bezat, begon als bijverdienste een uitspanning. Families konden er melk drinken en pannekoeken eten. In de tuin kwamen er speelwerktuigen voor kinderen: wippen, ringen, een rekstok, een brug en twee schommels. Er waren ook en-

Ged. Strandterras Uitspanning „Oud-Valkeveen“ bij N. Bussum

kele automaten, onder andere een speeldoos waarin twee poppetjes op walsmuziek dansten. Christiaan Boerebach, die in 1893 de nieuwe eigenaar werd, breidde vooral de menukaart flink uit.

In 1933 trof Kaptein voorbereidingen om een jachthaven aan te leggen

Kaptein aan het roer

In 1921 nam Wiggert Kaptein de uitspanning over. Deze voormalige sergeant-majoor-fuselier uit Naarden nam de zaken ferm ter hand: hij liet een badhuis op het strand bouwen, want zijn gasten moesten zich ordentelijk kunnen omkleden. Er kwam een theehuis en het pannekoekenhuis kreeg een goede keuken en een buffet. In 1923 verwierf hij ook de boerderij Oud-Valkeveen met de bijbehorende grond.

In 1928 kocht Kaptein een strook van 12 hectare bos, weiland en strand van dr. Anema uit Haarlem. Hierdoor werd hij eigenaar van bijna alle aan de uitspanning grenzende terreinen en van een strook strand van 800 meter. Omdat hij nu eigenaar van het strand was, liet hij alle consumptietenten die daar tot dan toe met toestemming van de gemeente Naarden hadden gestaan, verwijderen. Dit bracht hem in conflict met de gemeente, die het strand van Rijkswaterstaat in pacht had. Dit gold volgens Kaptein niet voor het stuk strand dat hij van Anema gekocht had.

Afrastering

Kaptein liet het hele terrein afrasteren en zette een portier bij de ingang. Het rijwielpad naar Oud-Naarden dat over zijn terrein ging, leidde hij om zijn terrein heen. Een

nieuw conflict met de gemeente ontstond over de Valkeveenselaan, die door de gemeente was verbeterd onder de in het koopcontract van Kaptein vastgelegde voorwaarde, dat hij de weg tot aan zee binnen twee jaar aan de gemeente ter beschikking zou stellen. Zonder medeweten van de gemeente had Kaptein deze clausule uit het koopcontract laten verwijderen.

Uitbreiding

Kaptein bouwde gedurende de jaren dertig nijver voort: er kwam een bassin dat 's zomers als kano-ijver en 's winters als (verlichte) ijsbaan werd gebruikt, een herten-

motorraces gebruikt ging worden. De tribunes lagen tegen de uitspanning aan. Kaptein had de grond voor 20 jaar aan de exploitant Keyzer verhuurd. De baan werd zo populair dat Keyzer een muur van zandzakken moest bouwen om niet-betalend publiek buiten de hekken het uitzicht te ontnemen. De baan heeft er tot 1974 gelegen.

Het einde

Na het overlijden van sergeant-majoor Kaptein in 1957 namen zijn twee zonen Oud-Valkeveen over. De belangstelling nam aanvankelijk flink toe, er waren op zomerse dagen soms wel vierduizend bezo-

Aan het strand

Uitspanning „Oud-Valkeveen“ bij N. Bussum

UIT DE FOTOCOLLECTIE VAN HET STREEKARCHIEF

www.gooienvecthistorisch.nl 035 207 09 99 Cattenhagestraat 8, Naarden

Belegering van de stad Naarden

Belegering en verovering van de stad Naarden door de Prins van Oranje en het vertrek van de Franse troepen op 12 september 1673. De graveur van deze prent is Romeyn de Hooghe (1645-1708), hij toont rechts van het midden 'Seijne Hoogheyt' en links van hem de knielende burgemeester van Naarden. Op de voorgrond rijdt de pater te paard.

TEKST EN FOTO: GEMEENTEARCHIEF GOOISE MEREN EN HUIZEN

Gedeelte v. d. Speeltuin. Uitspanning „Oud-Valkeveen“ bij N. Bussum.

kamp, een tennisbaan, een kinderbad, een doolhof en een bassin met motorbootjes. In 1933, toen de Afsluitdijk gereed kwam, trof hij voorbereidingen voor het aanleggen van een jachthaven: er zou een aanlegsteiger komen en een geul ernaartoe. Het opgebaggerde zand zou aan Amsterdam verkocht worden. Van dit plan werd afgezien omdat het Rijk 10 cent per kuub zand eiste.

In 1936 werd op de grond van Kaptein direct grenzend aan de uitspanning een renbaan geopend, die zowel voor harddraverijen als

kers. Rond 1970 zette een daling in van het bezoekersaantal. In 1975 verkochten de broers het park.

Bronnen:

Eddie de Paepe, Het Gooi toen & nu. Deel 1: Stad en Land (Zwolle 2008) diverse kranten van 1920 tot en met 1975.

Foto's:

Archief Gooi en Vechtstreek. De foto's zijn ansichtkaarten uit ca. 1935. De onderschriften spreken voor zich.

Eric Bor